

Sygn. akt IV KK 173/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Marek Motuk

w sprawie **Ł. B.**

skazanego z art. 284 § 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 6 lipca 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego w B.

z dnia 15 kwietnia 2021 r., sygn. akt II K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w B.**

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w B. skierował do Sądu Rejonowego w B. akt oskarżenia przeciwko Ł. B., któremu zarzucił popełnienie trzech czynów wyczerpujących znamiona art. 284 § 2 k.k. (czyny z pkt. I i II) oraz art. 300 § 2 k.k. (czyn z pkt. III). Jednocześnie złożył wniosek w trybie art. 335 § 2 k.p.k. o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy. Wniosek został następnie zmodyfikowany i nowej wersji zaakceptowany przez strony.

Sąd Rejonowy w B. wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2021 r.. sygn. akt II K [...]:

1. oskarżonego Ł. B. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu w pkt. I czynu wypełniającego znamiona przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. i za to wymierzył mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę 60 (sześćdziesięciu) stawek dziennych grzywny przy określeniu wysokości jednej stawki na kwotę 10 (dziesięciu) złotych;
2. oskarżonego Ł. B. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu w pkt. II czynu wypełniającego znamiona przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. i za to wymierzył mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę 60 (sześćdziesięciu) stawek dziennych grzywny przy określeniu wysokości jednej stawki na kwotę 10 (dziesięciu) złotych;
3. oskarżonego Ł. B. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu w pkt. III czynu wypełniającego znamiona przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. i za to wymierzył mu karę 5 (pięciu) miesięcy pozbawienia wolności;
4. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzone oskarżonemu Ł. B. w pkt. I, II i III kary pozbawienia wolności połączył i wymierzył mu karę łączną 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;
5. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 i § 2 k.k. wymierzone oskarżonemu Ł. B. w pkt. I i II wyroku kary grzywny połączył i wymierzył karę łączną 100 (stu) stawek dziennych grzywny przy określeniu wysokości jednej stawki na kwotę 10 (dziesięciu) złotych;
6. na podstawie art. 69 § 1 k.k., art. 70 § 1 k.k., art. 72 § 1 pkt 1 k.k. i art. 73 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej w pkt IV kary łącznej 1 (jednego) roku pozbawienia wolności warunkowo zawiesił tytułem próby na okres lat 2 (dwóch), oddał oskarżonego pod dozór kuratora i zobowiązał go do informowania kuratora o przebiegu okresu próby;
7. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł od oskarżonego Ł. B. na rzecz pokrzywdzonego S. [...] S.A. z siedzibą w P. zapłatę kwoty 49 938.00 złotych, tytułem naprawienia szkody;
8. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł od oskarżonego Ł. B. na rzecz pokrzywdzonego [...] F. Sp. z o.o. z siedzibą w W. zapłatę kwoty 102 900.82 złotych, tytułem naprawienia szkody;

9. zwolnił oskarżonego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w 23 kwietnia 2021 r. (k. 417).

Kasację od tego wyroku, na niekorzyść oskarżonego, wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżając orzeczenie w całości podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 343 § 6 i 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., poprzez niezasadne uwzględnienie wadliwego wniosku prokuratora o skazanie Ł.B. bez przeprowadzenia rozprawy i wydanie wyroku skazującego, mimo iż:

1. w odniesieniu do czynów zabronionych z art. 284 § 2 k.k. budziły wątpliwości okoliczności dotyczące wartości przywłaszczonego mienia, wynikające wyłącznie z notatki służbowej, sporządzonej w toku postępowania przygotowawczego jedynie w oparciu o informacje pochodzące ze stron internetowych, a stanowiące podstawę rozstrzygnięć wydanych przez Sąd w przedmiocie obowiązku naprawienia szkody;
2. w odniesieniu do czynu zabronionego z art. 300 § 2 k.k. budziły wątpliwości okoliczności jego popełnienia oraz stopień winy oskarżonego, albowiem praso-owijarka [...]T., która miała zostać następnie przez oskarżonego usunięta spod zajęcia w bliżej nieustalonym dniu lipca 2019 r., nie została przez właściwego komornika sądowego zajęta, a jedynie zabezpieczona w dniu 9 lipca 2019 r., gdzie jednocześnie, w ramach postępowania egzekucyjnego, zawiadomienie o wszczęciu którego zostało wydane dopiero w dniu 31 lipca 2019 r.. dłużnik został całkowicie zaspokojony z tytułu należności głównej w związku z wpłatą na jego konto bankowe w dniach 9 i 12 sierpnia 2019 r. pełnej kwoty dochodzonej z tytułu należności głównej, a nadto pozostała do spłaty wierzytelność z tytułu odsetek oraz kosztów była możliwa do zaspokojenia z innych składników majątkowych oskarżonego.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie przedmiotowego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w B. do ponownego

rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna.

Trafny okazał się zarówno zarzut podniesiony w kasacji, jak i wyrażony w niej pogląd, że zaskarżone orzeczenie Sądu Rejonowego zapadło z rażącą obrazą prawa karnego procesowego wskazaną w *petitum* tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Skazanie bez rozprawy na wniosek dołączony przez prokuratora do aktu oskarżenia może mieć miejsce wówczas, jeżeli okoliczności popełnienia przestępstwa i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości, oświadczenia dowodowe złożone przez oskarżonego nie są sprzeczne z dokonanymi ustaleniami, a postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte (art. 335 § 2 k.p.k.). Jednym z podstawowych warunków stanowiącym przesłankę orzekania w określonym w tym przepisie trybie jest więc ustalenie, że okoliczności czynu (czynów) zarzucanego w akcie oskarżenia nie budzą wątpliwości w żadnym aspekcie. Zakres tego pojęcia obejmuje bowiem zarówno ustalenia w zakresie sprawstwa, ale także innych równie istotnych okoliczności rzutujących na dokonanie właściwej oceny prawnej danego czynu. Kontrola w zakresie spełnienia wszystkich przesłanek warunkujących orzekanie w trybie konsensualnym powierzona została sądowi *meriti*, a powzięcie jakichkolwiek wątpliwości w tym zakresie skutkuje koniecznością rozpoznania sprawy na zasadach ogólnych, na co jednoznacznie wskazuje treść art. 343 § 7 k.p.k.

Trafnie wywiedziono w kasacji, że okoliczności występków przypisanych oskarżonemu od samego początku budziły zasadnicze wątpliwości, które wymagały wyjaśnienia w toku postępowania, a ta sytuacja przeciwstawiała się uwzględnieniu wniosku prokuratora i skazaniu A. B. bez rozprawy.

W odniesieniu do przypisanych Ł. B. przestępstw z art. 284 § 2 k.k., wątpliwości budziły w szczególności przyjęte wartości mienia przywłaszczonego, co następnie zaważyło na ustalonej przez Sąd *meriti* wysokości szkody, do naprawienia której zobowiązany został oskarżony na podstawie art. 46 § 1 k.k.

Przedmiotowe maszyny rolnicze, Ł. B. nabył ze środków uzyskanych z umów pożyczek, celem których było sfinansowanie zakupu, m.in. zgrabiarki L. [...]

o wartości 71 340,00 zł (k. 9-13, k. 31-33, k. 42 v.) oraz praso-owijarki [...] T. o wartości 270 600,00 zł (k. 185-188, k. 191). Każda z umów pożyczek została zabezpieczona: umowa pożyczki z 10 kwietnia 2015 r. o nr O [...] z B. [...], następcą prawnym którego to podmiotu jest S. [...] S.A. z siedzibą w P., zgodnie z treścią § 3 tejże umowy, poprzez przewłaszczenie na zabezpieczenie przedmiotu finansowania (k. 11, k. 32 verte), zaś umowa pożyczki z 15 maja 2014 r. o nr 3[...] z S. [...] Sp. z o.o. z siedzibą w W. – zastawem rejestrowym (k. 185-190). Po rozwiązaniu umowy pożyczki o nr O[...], Ł. B. został prawidłowo wezwany do wydania przedmiotów przewłaszczenia zgrabiarki L. [...](k. 16-24. k. 99-102), a w związku z wypowiedzeniem umowy pożyczki o nr 3[...], S. [...] Sp. z o.o. skutecznie złożyło oskarżonemu oświadczenie o przejęciu na własność przedmiotu zastawu rejestrowego i wezwało Ł. B. do zwrotu praso-owijarki [...] T. (k. 192-194). Jak wynikało z akt sprawy oskarżony dokonał jednak ich sprzedaży i dlatego nie doszło do wydania tych maszyn rolniczych.

W opisie czynów zarzucanych i przypisanych oskarżonemu przyjęto, że przywłaszczył mienie, którego wartość w chwili czynu nie była większa niż 49 938 zł - w odniesieniu do zgrabiarki L. [...] oraz 189 420 zł - w odniesieniu do praso-owijarki [...] T.. Wskazane wartości zostały jednak przyjęte w sposób dowolny, bez poczynienia jakichkolwiek czynności dowodowych, które akurat w zakresie precyzyjnego ustalenia wartości maszyn rolniczych z uwzględnieniem zakresu ich amortyzacji, było niezbędne, gdyż okoliczność w postaci wartości mienia stanowiącego przedmiot przestępstw wymagała zasięgnięcia wiedzy specjalnej. W zakresie tej wartości nie jest bowiem wystarczające oparcie się na enigmatycznym wyliczeniu wynikającym z teoretycznej wiedzy zasięgniętej z Internetu. Tym bardziej nie może być prawidłowe równie ogólne założenie, że w tym konkretnym wypadku wartość maszyn w przeciągu pierwszego roku ich użytkowania zmalała o 30 %. Oczywiście jest zatem, że przyjęcie przez Sąd Rejonowy wartości maszyn rolniczych, których przywłaszczenia miał się dopuścić oskarżony było ze wszech miar wątpliwe, skoro nie opierało się na dowodzie, który uwzględniałby rzeczywisty stan i zużycie tych maszyn. Oczywiście jest natomiast, że urządzenia rolnicze są

rodzajem środków trwałych podlegającym różnym stawkom i zasadom odpisów amortyzacyjnych, opublikowanym w wykazie stawek amortyzacyjnych, stanowiącym załącznik do ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych lub ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Nadto, odpis amortyzacyjny obliczany na potrzeby rozliczeń podatkowych nie przekłada się na rzeczywistą wartość rynkową danej maszyny rolniczej, w przedmiocie której winien wypowiedzieć się biegły z zakresu wyceny ruchomości.

Nie trzeba natomiast przekonywać, że prawidłowe ustalenie wartości przedmiotu przestępstwa ma zasadnicze znaczenie w każdej sprawie i dlatego powinno opierać się na realnych danych, stwierdzonych z uwzględnieniem wiedzy specjalnej, a nie amatorskich wyliczeniach. Zważywszy, że na skutek czynów inkryminowanych w niniejszej sprawie pokrzywdzeni utracili prawo własności, które oskarżony przeniósł na podmioty trzecie, Sąd zaś dowolnie podszedł do kwestii ich wartości, doszło w konsekwencji do wadliwego ustalenia przedmiotu środka kompensacyjnego. Świadczą o tym w szczególności wydane na podstawie art. 46 § 1 k.k. rozstrzygnięcia, w których Sąd Rejonowy w B. przyjął ewidentnie odmienne kryteria wyliczenia powstałych szkód, nakładając na oskarżonego obowiązek ich naprawienia. Przyjął wartość przywłaszczonego mienia w całości jedynie w zakresie czynu z pkt. I, podczas gdy ustalając tę wartość w zakresie czynu z pkt. II kierował się również wysokością pozostałej zaległości obciążającej oskarżonego. Sąd Rejonowy zobowiązał oskarżonego do zapłaty na rzecz S. [...] S.A. kwoty 49 938 zł, czyli do pełnej wysokości ustalonej wartości mienia, pomimo, że pokrzywdzony wskazywał, że zabezpieczona przewłaszczeniem umowa pożyczki została niespłacona do kwoty 92 503.59 zł. Umowa pożyczki z 10 kwietnia 2015 r. o nr O[...], udzielona została na łączną kwotę 176 338,95 zł, na zakup zgrabiarki L. [...], której wartość zakupu wynosiła 71 340,00 zł, ale również na zakup kultywatora G. [...] 3 za kwotę 104 998.95 zł (k. 9-13). Odnotować należy, że przedmiotowy kultywator został przez oskarżonego wydany po wypowiedzeniu umowy pożyczki, co nie pozostało przecież bez wpływu na rzeczywisty stan zadłużenia Ł. B. wobec S. [...] S.A. Pamiętać także należy, że na dzień wypowiedzenia umowy pożyczki,

łączna kwota całości zaległości wynosiła 94 291,97 zł (k. 16-17).

Sąd Rejonowy nie ustrzegł się również błędu przy ocenie okoliczności popełnienia przez oskarżonego czynu z art. 300 § 2 k.k. choć i w tym zakresie powinien był powziąć wątpliwości.

Jak wynika bowiem z akt sprawy, Sąd Okręgowy w G. nakazem zapłaty z 31 maja 2019 r sygn. akt IX GNc [...], zobowiązał Ł. B. do zapłaty na rzecz B. [...] Sp. z o.o. z siedzibą w W. kwoty 90 201,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie płatności od kolejnych trzech transakcji oraz do zapłaty kosztów sądowych w łącznej kwocie 1 128,00 zł i kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową w wysokości 3 617,00 zł (k. 253). Nie sposób jednoznacznie przyznać w aktualnym stanie dowodowym sprawy, że Ł. B., wyczerpał konieczne znamiona wskazanego przestępstwa, a działanie jego polegało na tym, że w bliżej nieustalonym dniu lipca 2019 r., działając w celu udaremnienia wykonania wskazanego nakazu zapłaty, usunął spod zajęcia komorniczego mienie w postaci praso-owijarki [...] T. w ten sposób, że sprzedał tę maszynę rolniczą, w wyniku czego uszczuplił zaspokojenie swojego wierzyciela. Z materiału dowodowego wynika bowiem, że po wszczęciu postępowania egzekucyjnego, bezpośrednio na rachunek bankowy B.[...] Sp. z o.o. w dniu 9 sierpnia 2019 r. wpłynęła kwota 50 000,00 zł (k. 310), a kolejna 12 sierpnia 2019 r. w wysokości 40 201,60 zł (k. 309-311). Wpłaty te w całości zaspakajały roszczenie główne wierzyciela, tj. kwotę 90 201,60 zł, zaś zachowanie oskarżonego mogło być jedynie przedmiotem oceny w zakresie niepokrytych odsetek i pozostałych ustalonych kosztów postępowania. Po wtóre, zwrócić należało również uwagę na fakt, że 9 lipca 2019 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w O. nie dokonał jeszcze zajęcia ruchomości stanowiącej własność Ł. B.. Podstawą wszczęcia postępowania egzekucyjnego był nakaz zapłaty wydany w sprawie o sygn. akt IX GNc [...], któremu klauzulę wykonalności nadano dopiero w dniu 18 lipca 2019 r. (k. 256). Zawiadomienie o wszczęciu egzekucji organ egzekucyjny sporządził zaś 31 lipca 2019 r. (k. 304). Oczywiście jest zatem, że 9 lipca 2019 r. dokonano wyłącznie zabezpieczenia przedmiotowej ruchomości, co z kolei podaje w uzasadnioną wątpliwość, czy oskarżony

rzeczywiście mógł zrealizować wszystkie znamiona przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. Rozważania Sądu powinny również zostać skoncentrowane na spełnieniu przez oskarżonego ustawowego, czasownikowego znamienia tego przestępstwa, tzn. „uszczipienia” zaspokojenia wierzyciela, skoro jak wynika z akt sprawy oskarżony posiadał majątek, który nie wykluczone, że pozwoliłby na zaspokojenie roszczeń. Jedyna ocena w tym zakresie dokonana została tymczasem przez pełnomocnika pokrzywdzonej spółki, a zatem nie może być mowy o przekonującym dowodzie wspierającym oskarżenie.

Jednocześnie, jak słusznie wskazał skarżący, nie sposób wykluczyć, iż oskarżony sprzedając w bliżej nieustalonym dniu lipca 2019 r. praso-owijkę [...] T., w razie grożącej mu niewypłacalności lub upadłości, udaremnił lub uszczipił zaspokojenie wielu swoich wierzycieli, gdyż na istnienie szeregu innych postępowań egzekucyjnych wobec niego wskazał Komornik Sądowy przy Sądzie R. w B. (k. 89-93).

Nie ulega zatem wątpliwości, że orzeczenie skazujące Ł. B. za czyn z art. 300 § 2 k.k. wydano w sytuacji, gdy okoliczności jego popełnienia oraz wina oskarżonego budziły uzasadnione wątpliwości co realizacji ustawowych znamion zarzucanego mu występkowi, a jednocześnie nie sposób wykluczyć, iż analizowane zdarzenie historyczne winno zostać ocenione przez pryzmat odpowiedzialności karnej za czyn z art. 300 § 1 i 3 k.k.

Mając to wszystko na uwadze, należało uchylić zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy, który przeanalizuje ponownie zgromadzony materiał dowodowy, w razie potrzeby poszerzając go o dodatkowe czynności, które przyczynią się do wyjaśnienia wspomnianych i kluczowych z punktu widzenia odpowiedzialności oskarżonego okoliczności. Dopiero na tej podstawie wyda wolne od wad prawnych rozstrzygnięcie.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

